

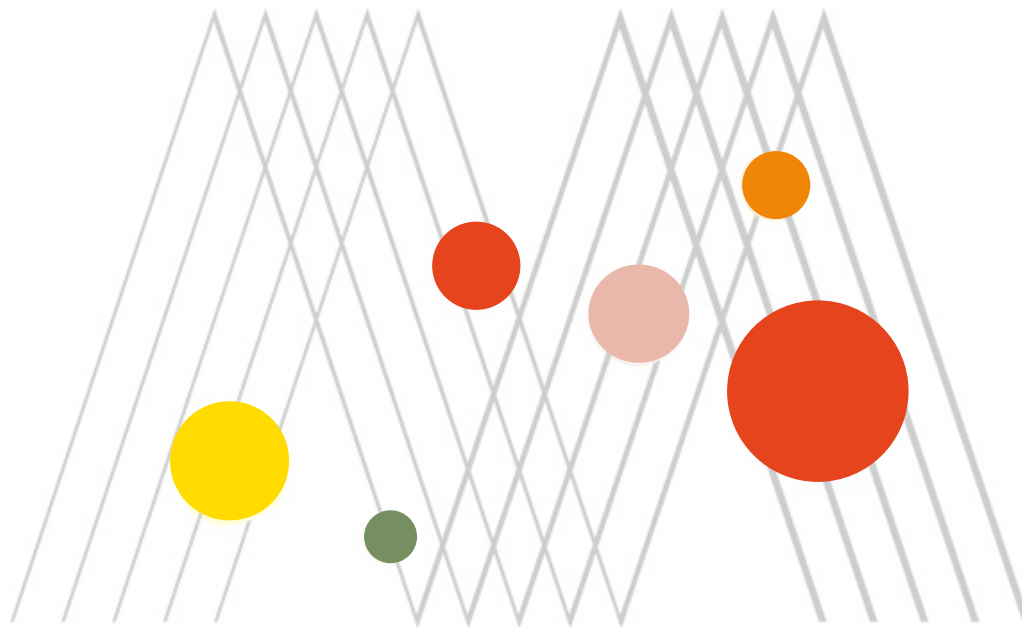

Musikkonservatoriet Falun

40-årsjubileum

Skolan grundad läsåret 1967/68 av Svante Bohm

Välkommen till vårt 40-årsjubileum

LÄSÅRET 2007-2008 FYLLER

Musikkonservatoriet Falun 40 år. Det var våren 1968 som den första kullen elever lämnade skolan för att söka till Musikhögskolan.

Samtliga kom in!

Och på den vägen är det: Vi kunde i Svenska Dagbladet den 18 december 2007 läsa att Högskoleverket funnit att bland Sveriges samtliga gymnasieskolor så ligger Musikkonservatoriet Falun på tredje plats när det gäller antalet elever som fortsätter till högskola. 92 procent av Musikkonservatoriets studenter kommer idag vidare till högskolan (snittet i landet ligger på 45%).

Att kortfattat beskriva Musikkonservatoriet som institution är inte alldeles lätt, men några av de kännetecken som gör skolan till landets ledande gymnasium för blivande proffsmusiker är:

den stora undervisningsvolymen i huvudämnet; det intensiva kammarmusicerandet; perma-

nent symfoniorkester och kammarorkester; gemensam lektion varje vecka med pianist; masterclasses med ledande musiker och sångare; den till kommande högskolestudier anpassade teoriundervisningen; alla sjunger i kör; ett modernt och nytt instrumentarium; internationella samarbeten; samarbete i nutida musik med Gotlands Tonsättarskola.

I den här jubileumsskriften har vi samlat personliga berättelser och information om en i flera bemärkelser unik skola som under fyra årtionden varit en av hörnstenarna i den svenska musikutbildningen.

Det är min förhoppning att Du som läsare kommer att kunna ana och känna den mycket speciella atmosfär som har gjort Musikkonservatoriet Falun till en så betydelsefull plats för alla som har fått förmånen att studera eller arbeta här.

GUNNAR CRANTZ rektor

Ansvarig utgivare:
Gunnar Crantz

Redaktör & layout:
Leif-Åke Wiklund

Foto:
Thomas Fahlander
(där inget annat anges)

Tryck:
Printon Trükikoda AS, Tallinn

Papper:
MultiArt Gloss 200/130 g

Upplaga:
4000 exemplar

Adress:
Musikkonservatoriet Falun
Daljunkaregatan 11
791 37 Falun

Telefon:
rektor: 023-490287
exp: 023-490213
personalrum: 023-490214
lärararbetsrum: 023-490164
fax: 023-490742

E-post:
musik.konservatoriet
@ltdalarna.se

Hemsida:
www.musikkonservatoriet.com

Med Musikkonservatoriets utbildning som grund har unga musikbegåvningar från hela Sverige utvecklats och lyckats förverkliga sina drömmar att bli professionella musiker av högsta klass, till och med av världsklass.

MUSIKKONSERVATORIET FALUN HAR

tagit emot elever i 40 år och under dessa år har skolan vunnit erkännande och fått ett gott renommé genom sin höga kvalitet. Vid starten var inriktningen klassisk musik men utbudet har senare utvecklats till att omfatta även folkmusik, dans och jazz.

ALF JOHANSSON

Landstingsstyrelsen, ordförande
Landstinget Dalarna

Atmosfären är varm, lärarna skickliga och hängivna. Den lyckade kombinationen av målmedvetna studerande och erkänt goda pedagoger ger mycket goda studieresultat. Nästan alla musikstuderande

vid Musikkonservatoriet som söker vidare blir antagna till fortsatta studier vid Musikhögskolor i Sverige eller i andra länder.

Skolan har stor betydelse inom svenskt musikliv. Musikkonservatoriet är en drivbänk som får plantor att gro till imponerade storheter. Musiken förenar och berikar människor i alla kulturer. Därför ligger det ett stort ansvar i att bevara och utveckla verksamheten i en föränderlig värld. Musikkonservatoriet har visat att man kan se utmaningarna, kämpa, ta ansvar för och ligga steget före i utvecklingen.

Musikkonservatoriet sätter Dalarna på den musikaliska kartan!

Jag önskar Musikkonservatoriet all framtida lycka och välgång.

FÖR ATT EN kommun eller ett landsting skall få driva en skola med så kallat riksintag krävs att skolan har en utbildning som är unik och av riksintresse. Musikkonservatoriet Falun är en sådan skola, detta enkla konstaterande säger mer om skolans höga standard än tusen ord.

Sverige har ett, i förhållande till sin storlek, internationellt sett mycket framstående klassiskt musikliv. Basen i detta musikliv och det som gör oss unika i ett internationellt sammanhang är den kommunala musikskolan, som ger sina elever möjligheten att uppleva glädjen i ett eget musicerande. Musikhögskolorna utgör toppen av denna utbildningspyramid. Men mellan dessa två nivåer finns Musikkonservatoriet Falun, en ovärderlig länk som präglas av mycket hög kvalitet, vilket framgår av en nyligen gjord undersökning som visar att över 90 % av skolans elever går vidare till olika musikhögskolor i landet.

MIKAEL ROSÉN

Kommunalråd
Falu Kommun

För oss i Falun är det en stor glädje att Musikkonservatoriet finns just här. Eleverna ger oss många möjligheter att som åhörare lyssna till bra musik. Skolan bidrar också på ett viktigt sätt till att bygga Faluns kulturella profil. Vi hoppas i framtiden att tillsammans med bland andra Musikkonservatoriet kunna förstärka vår kulturprofil.

Vi önskar lärare och elever vid Musikkonservatoriet Falun en ljus framtid.

MUSIKKONSERVATORIETS SPONSORER

Vi står bakom Musikkonservatoriet Falun och 40-årsjubileet
och bidrar aktivt till ungdomars möjligheter till utveckling
och till Sveriges framtida musikliv.

Framtidens gryning

Gunnar Crantz tänker tillbaka hur det var en dag för snart 18 år sedan, då han fann sig stå som ledare för en skola vilken startades av samme man som precis trettio år tidigare hade haft en avgörande betydelse för hans yrkesval.

TEXT | **Gunnar Crantz, rektor**

På hösten 1960 åkte min pappa och jag från Bollnäs till Falun för att jag skulle få mitt livs första regelbundna fiollektioner av en kvalificerad lärare. Mannen vi skulle träffa hette Svante Bohm och hade blivit rekommenderad av professor Sven Karpe.

Trivdes bra

Farbror Svante och jag kom bra överens och jag fick mycket hjälp av honom fram till det att jag började på musikhögskolan i Stockholm. Det blev många resor mellan Bollnäs och Falun, men jag kan inte komma ihåg en enda gång som jag inte såg fram emot att åka. 1963 flyttade jag till Stockholm och 1967 startade Svante Bohm Musikkonservatoriet Falun som då hette Kopparbergs Läns Landstings Högre Musikskola. Själv fortsatte jag mina studier i Stockholm och därefter i Paris och Genève.

I min yrkeskarriär som violinist hade jag både solistiska uppdrag, arbete i Sveriges Radios Symfoniorkester och senare ett mycket spännande arbete som konsertmästare i Kölns kammarorkester i Tyskland. Mitt i min tid som utövande musiker blev jag erbjuden att undervisa vid ett universitet i USA. Där kände jag att jag hade hittat något som gav en ytterligare dimension till mitt musikerliv. Några år senare sökte jag och fick en tjänst som violinlärare vid Adelaide University i Australien. Under mina fem år där förstärktes mitt intresse och engagemang för att undervisa. Önskan att få återvända till Sverige sammanföll turligt nog med att jag fick möjlighet att tillträda en tjänst vid musikhögskolan i Örebro.

En morgon ser jag i tidningen en liten annons där det står »Vi söker en rektor och konstnärlig ledare till Landstingets Högre

Musikskola i Falun«. På hösten 1990 står jag där som ledare för en skola som startades av den man som precis 30 år tidigare haft så stor betydelse för mitt val av yrke. Samma år byter skolan namn till Musikkonservatoriet Falun.

Förväntan

Efter nu nästan 18 år som rektor är jag fortfarande förvånad över hur jag nästan varje dag går till mitt arbete med en viss förväntan. Jag förmodar att det ligger i förmånen att få arbeta med unga människor som har en dröm och är beredda att arbeta för att uppnå den.

En annan sak jag upplever som unik är den starka sammanhållning som finns mellan oss som arbetar här, en sammanhållning som otaliga gånger har satts på prov genom olika myndigheters okunniga och oförstående

»... ungdomar från hela Sverige går sin utbildning här hos oss

behandling av skolan. Trots alla hot och »angrepp» har denna lilla skola år efter år presterat fantastiska resultat och därigenom alltid kunnat visa behovet av sin existens inför diverse myndigheter i huvudstaden.

Här måste också betonas Landstinget Dalarnas betydelse. Vi har alltid känt ett stort stöd från vår huvudman och jag tror att jag utan tvekan kan säga att skolan är något som Landstinget Dalarna med rätta kan vara stolt över. I detta sammanhang vill jag också nämna Seth Karlsson, denna kulturens eldsjäl som i alla sammanhang visade sitt stöd och sin uppskattning av skolan.

Skolan har expanderat

Musikkonservatoriet Falun har under de senaste 15 åren vuxit och har nu cirka 75 elever som studerar klassisk musik. Dessutom sedan några år tillbaka sex platser för folkmusiker och åtta

platser för blivande dansare med folklig scenisk inriktning. Alla dessa utbildningar är riksrekryterande, vilket betyder att vi har ungdomar från hela Sverige som går sin utbildning hos oss.

Skolan är förmodligen också unik genom de stora möjligheter som eleverna får att spela kammarmusik i alla dess former, riktig symfoniorkester, kammarorkester, kör, barockorkester et cetera. Omfattningen av dessa ämnen finner bara sin motsvarighet vid landets musikhögskolor.

Konstant utveckling

Musikkonservatoriet Falun är en skola i konstant utveckling och i många avseenden till och med en föregångare i den kanske något konservativa värld som framförallt den klassiska musiken utgör.

Ett exempel på detta är det samarbete med Gotlands tonsättarskola som har pågått i flera år. Här får våra elever vara med om

den spännande process som det innebär att i direkt kontakt med tonsättaren forma dennes musik och i slutändan vara ansvariga för uruppförandet som sker vid den årliga festivalen i Visby. Detta har också uppmärksammats nationellt då vi för ett par år sedan som enda icke musikhögskola blev inbjudna av Musikaliska Akademien att medverka vid en festival för modern musik i Stockholm.

Satsningar

Andra exempel på utvecklingsinsatser är en speciell satsning för att få fler ungdomar att spela altfiol (en bristvara inom musiklivet), en kompositionslinje på gymnasiet liksom en jazzlinje som också ligger inom gymnasieskolan.

Under vårt jubileumsår kommer vi att anordna en nationell tävling för unga blåsare, ett evenemang som vi hoppas ska ha en positiv effekt på intresset för dessa instrument.

»... kammarmusik i alla dess former, riktig symfoniorkester, kammarorkester, kör, barockorkester ... Omfattningen av dessa ämnen finner bara sin motsvarighet vid landets musikhögskolor

Ett spännande projekt som ligger under sommarlovet är en kammarmusikkurs med den internationellt mycket kända och respekterade Kungsbacka Pianotrio. Denna kurs riktar sig till ungdomar mellan 13 och 20 år och vi planerar att driva den till att börja med under en fyra-årsperiod.

Under 2011 kommer Musikkonservatoriet Falun att vara värd för det Europeiska Stråkläraryrskongressen. Violinister, altviolinister, cellister och kontrabasister från hela Europa kommer under en hel vecka att vistas i Falun för att utbyta erfarenheter, lyssna på olika föreläsare och naturligtvis bjudas på en massa svensk stråkmusik av alla de slag. Detta kommer att vara ett enastående tillfälle för vår skola att visa upp sig inför en internationell och kunnig publik.

Egen repetitionssal önskas

Detta har varit lite om vad som har hänt, händer och kommer att hända i och i anslutning till vår skola.

Sedan tycker jag att man vid ett sådant här tillfälle kan tillåta sig att drömma och önska sig saker inför framtiden och då är den första och mest självklara önskan att Musikkonservatoriet Falun ska ges en stabil och självklar plattform att stå på inom den svenska musikutbildningen.

Andra saker som kommer i tankarna är en egen repetitions- och konsertsal, möjligheter till utökad gästlärares verksamhet, resurser till fler internationella samarbeten och slutligen att skolan alltid kommer att kunna behålla sin grundidé, nämligen att »vi är till för att hjälpa unga människor att förverkliga sina drömmar«.

VÅRA VARMASTE GRATULATIONER TILL
MUSIKKONSERVATORIET FALUN
OCH DERAS 40-ÅRSJUBILEUM

HANSSON BUSS AB

Dans- och Musikskolan
www.falun.se/dom

Svante Bohm, innovatören

Här är historien om mannen vars entreprenörsanda ledde till bildandet av en institution i Musiksverige – han startade Musikkonservatoriet Falun.

Men i själva verket skapade han inte bara denna skola, utan även det som idag heter Dans- och Musikskolan i Falun. Han var också egen företagare och i många sammanhang efterfrågad för sin organisatoriska förmåga och sina visioner.

TEXT & FOTO | Per Helders, lärare i violoncell, kammarmusik och matematik. Ansvarig för skolans PR.

Svante Bohm är idag 93 år gammal. Hans företagsamhet gjorde att han började arbeta på ett kontor redan som trettonåring. Han gjorde så under sju år, sedan väntade militärtjänst. När han var färdig där ville den militära organisationen ha honom kvar som civilanställd. Detta erbjudande avböjdes dock och han fortsatte ytterligare ett år som bokhållare.

Emellertid kände han vid det laget att kontorssysslor inte längre var något för honom och han hade redan börjat studera violin för Göran Olsson Föllinger, en vid den tiden betydande pedagog. Han stod ut ett år till på kontoret, och drog sedan åstad till Stockholm på vinst och förlust; han kände nu att han ville ägna sig åt musiken.

Föllinger, som ansåg att en begåvad musikstuderande inte hade mer att hämta i Sverige efter att

ha studerat för honom, tyckte att Svante skulle bege sig utomlands. Så blev det dock inte.

Kontorschef och fiollärare

Luspank när han kom till storstan tog han fiollektioner för Joel Heden, och eftersom detta kostade pengar behövde han inkomster. Han hann dock inte börja leta efter inkomstkälla förrän han fann sig vara vikarierande kassör på ett företag som handlade med bilreservdelar. För att ha råd med fiollektioner spelade han även fiol tillsammans med en pianist på ett konditori.

Mycket snart avancerade han till kontorschef och senare även direktörsassistent. Han blev kvar vid detta företag i elva år, men kände ändå i grunden att detta var fel; det var en teknisk bransch, och innerst inne var han musiker, även om han efter några

år i Stockholm hade slutat ta fiollektioner.

En dag blev han tillfrågad om han ville bli delägare i en grossistfirma som en bekant ämnade dra igång i Borlänge. Svante, som kände att han ville bort från storstan, nappade på detta och blev nu egen företagare.

Väl i Borlänge sögs han snabbt in i det livaktiga musiklivet, han blev konsertmästare i Heimdal-sorkestern och började även ge fiollektioner bland annat i Säter. Han blev bekant med Lillebror Söderlundh, för vilken Svante studerade dirigering, och Söderlundh hjälpte honom senare att få det utlysta jobbet som kommunal musikledare i Stora Kopparberg.

Vid 41 års ålder påbörjade Svante arbetet med att bygga upp en musikskola. Från mitten av femtiotalet hade han även kontakt med Sven Karpe, som bidrog

»... glädjande att
se att livskraften
hos skolan har växt
och att det numera
är en så erkänd
institution i svenskt
musikliv

med elever till musikskolan. En av de elever som studerade för Svante Bohm under hans tid som musikledare var Musikkonservatoriets nuvarande rektor Gunnar Crantz. Även Inge Hällkvist, idag violinlärare vid Musikkonservatoriet Falun, spelade för Svante.

Idéer började gro

Under denna tid började en idé växa fram. Svante kände att det fanns ett glapp mellan musikskolan och den högre utbildningen. Förvisso hade han haft många elever som fortsatt vid Kungliga Musikaliska Akademien i Stockholm, men det fanns också åtskilliga som inte var tekniskt eller mentalt mogna för detta, även om förutsättningar fanns.

1967 hade han realiserat idén om en förberedande utbildning, som redan från start var unik: Kopparbergs Läns Landstings Högre Musikskola, som Musikkonservatoriet hette från början, var ett faktum.

Visserligen fanns redan tidigare folkhögskolor med musiklinje, men dessa var inte tillräckligt specialiserade enligt Svante Bohm. Där var eleverna tvungna att ha många andra ämnen, och instrumentalundervisningen fick för lite tid. Vid denna tidpunkt var det också mycket svårt att få tag i kvalificerade lärare, i synner-

het på stråkinstrumenten. Men redan från början lyckades han knyta bra lärare till skolan, och konstaterar:

- Jag hade tur som vanligt.

Landstinget finansierade

Det var landstinget som från början stod för hela finansieringen. Skolan hade sex fast anställda lärare och redan första året blev samtliga studerande antagna till högskolan. Och på den vägen är det.

Svante Bohm arbetade hårt för att skolan skulle få sin framtid säkrad via statlig finansiering. Dåvarande skolministern Ingvar Carlsson hör till dem som uppvaktades. Och visst fanns intresse för denna efterfrågade uppenbarligen väl fungerande verksamhet. Men omsättningen på ansvariga var även på den tiden stor, vilket gjorde att statlig finansiering från början uteblev.

Skolan har sedan dess ändrat både struktur och finansiering, men själva kärnverksamheten och den speciella känslan vid Musikkonservatoriet Falun är densamma som 1978 då Svante Bohm gick i pension.

- Det var en stimulerande tid. Men det var också mycket slit-samt. Vi visste ibland inte om skolan skulle få finnas kvar från ett år till ett annat. Nu är det

glädjande att se att livskraften hos skolan har växt och att det numera är en så erkänd institution i svenskt musikliv, säger Svante.

Reagerar mot nedskärningar

Få människor i Sverige torde ha en överblick över vår musikutbildning som är i paritet med Svante Bohms:

- Jag reagerar verkligen mot de nedskärningar som drabbat den kommunala musikskolan. Det är också mycket beklagligt att mediabilden är så skev. Varför får inte konstmusiken det utrymme i media som den faktiskt har i människors liv och i vår historia? Och varför görs inte mer för att möta de behov som finns hos våra ungdomar med deras olika begåvningar? Detta är inte bara en fråga om musik, utan även annan verksamhet. Vi kan se, exempelvis från Musikkonservatoriet Falun, att om man tar begåvningar på allvar och ger dem resurser att stimuleras och utveckla sin begåvning så slipper vi de flesta av de problem i dagens skola som vi stöter på när vi öppnar en dagstidning. Kränkande särbehandling, klotter och uppgivenhet finns inte där man har kraft och ideologiskt mod att möta den enskilda begåvningen. Detta bör ske redan från låg ålder, och för alla typer av begåvningar.

Axel Herjö

Skolans andra rektor utökade elevantalet till 52.

Äntligen kunde full symfoniorkester av wienklassiskt snitt stå på schemat.

TEXT | Inge Hällkvist, lärare i violin och kammarmusik

Axel Herjö var skolans rektor under åren 1978–1990. Han ansågs som lämplig efterträdare till Svante Bohm eftersom han hade en gedigen bakgrund som musiker; violast i bland annat Kungliga Hovkapellet, Sveriges Radios Symfoniorkester och Kungliga Filharmonikerna. Dessutom hade han verkat som musikskolechef i sin hemkommun i Härjedalen och hade blivit van att handskas med politiska makthavare och tjänstemän inom kommunal och statlig förvaltning. Allt detta kom väl till pass eftersom Landstingets Högre Musikskola (LHM) i slutet av sjuttioalet hängde i luften och det var ovisst vad som skulle ske.

Kupp

I detta sammanhang kan det vara skoj att höra hur Axel »lurades« att söka rektorstjänsten. LHM hade varit på turné i Härjedalen och när det var dags för den traditionella vårkonserten 1978 fick Axel en inbjudan att komma till Falun för att övervara konserten.

Svante sökte upp Axel och sade rakt på sak: »Följ med upp till mitt kontor så skriver vi ansökan till rektorstjänsten! Du kan ju alltid tacka nej om du får jobbet!«

Utökning

Hur det gick vet vi och Axel lyckades med stor energi och envishet få igenom att skolan skulle bli en gymnasieskola med en egen profil och under hans rektorstid utökades antalet studieplatser till 52, och därmed kunde repertoaren för skolans orkester utökas väsentligt.

1983 flyttade också verksamheten från de opraktiska lokalerna i Medborgarhuset till Daljunkaregatan 11, då Landstinget flyttade till nybyggda lokaler, och de gamla byggdes om för att passa för den nya verksamheten. Än i dag lever namn som »Landskapet« kvar eftersom det förr

FOTO | Arkiv

var kontorslandskap där. Under Axels tid påbörjades också en del samarbete över nationsgränserna, och gästlärare från bland annat Holland och Danmark besökte LHM, och det företogs också konsertresor till Finland, Norge och Tyskland.

Axel, som idag uppnått aktingsvärd ålder drog sig tillbaka 1990 och flyttade med hustru Ingrid till Ängelholm.

Musikkonservatoriet fick **högsta betyg** av Skolverket. Citat ur skolverkets nationella utbildningsinspektion 2005 rörande Musikkonservatoriet Falun:

Sammanfattande bedömning:

Inspektörerna bedömer att verksamheten på Musikkonservatoriet Falun övergripande är av god kvalitet. Personalen arbetar ambitiöst för att främja elevernas lärande och eleverna uppvisar goda resultat när de lämnar skolan. Framhållas bör skolans tydliga målbeskrivningar, elevernas inflytande över verksamheten och skolans arbete med att ge eleverna individuellt stöd i utbildningen. Skolan har även en mycket god samverkan med samhället både nationellt och internationellt. Slutligen bör skolans ambitiösa inställning och strategi kring det hälsobefrämjande arbetet betonas.

Skolverket presenterade rapporten från sin utbildningsinspektion i Landstinget Dalarna och rapporten ger ett mycket gott omdöme till Musikkonservatoriet i Falun, något som rektor Gunnar Crantz naturligtvis gläds över:

– När Skolverket presenterade den så de att det var den mest positiva rapport de skrivit – eller för den delen läst – dittills.

Kvalitetssäkringen för Musikkonservatoriet Falun har under alla år varit att skolan haft **riksintag – oavsett från vilken kommun man kommer är man välkommen att söka**. Därför har det i skolans lokaler funnits elever från Boden i norr till Simrishamn i söder.

Skolan har dessutom haft elever från samtliga nordiska grannländer samt Tyskland, Estland, Lettland, Grekland, Polen, Albanien, Ryssland, Iran, Sydkorea och Kuba.

Inavel 1. Under jubileumsåret är det åtta lärare ur kollegiet som tidigare varit elever vid skolan.

Fyra av dessa är, överst fr.v: **Mats Heinemann** (trumpet), **Marcus Moszny** (bipiano), **Tobias Hall** (klarinett), **Gabriel Litsgård** (fagott).

En katastrof i Musikkonservatoriets historia var den brand vilken 1971 totalförstör-

de skolan, som då var belägen i Hålsingbergs herrgård. Samtliga inventarier gick upp i rök.

Inge Hållkvist, nuvarande lärare i violin vid skolan, var då en av eleverna och berättar att brandutredningen visade att elskåpet hade börjat brinna på grund av överbelastning och mycket dåligt skick.

Per-Olof Hedlund, en av lärarna från starten, förklarar vidare att huset var fullkomligt odugligt vad gäller lokalfrågan. Sett till att ingen skadades, så var detta ändå något som påskyndade en för skolan positiv lösning vad gäller undervisningssituationen.

Måndagen den 21 januari 2008 hade Aftonbladet ett helt uppslag med landets bästa gymnasier. Kartläggningen, som tidningen gjort med hjälp av SCB (Statistiska centralbyrån), visade att det fanns **fyra gymnasieskolor i landet** där andelen elever som får grundläggande behörighet är **100%**.

Musikkonservatoriet Falun var en av dem.

För att uppmärksamma 40-årsfirandet accentuerar **Spelrum – Kammarmusik i Falun** skolans betydelse inom svenskt musikliv och viger hela sitt spelår 2007/2008 till artister som har anknytning till Musikkonservatoriet Falun. På www.spelrum.se skriver föreningens ordförande, Eva Nordström:

– I alla större svenska orkestrar återfinns ett flertal instrumentalister som har Musikkonservatoriet Falun som bakgrund. Men även sångare, pianister, gitarrister och andra instrumentalister som inte förekommer i orkesterfloran, har låtit tala om sig under de 40 år som förflutit.

Tack för alla fina minnen

Anna-Karin Åbom-Hagegård tycker det är ett privilegium att arbeta med ungdomar och musik. Och inte minst är det med lika delar glädje och stolthet att så ofta, i olika sammanhang, stöta på gamla elever ute i musiklivet.

TEXT | Anna-Karin Åbom-Hagegård, lärare i vokal träning, kör och musikhistoria. Gymnasieansvarig.

Jag har varit lärare vid Musik-konservatoriet Falun i snart 25 år. Vi var fyra lärare som anställdes i samband med att skolan utökades med fler elever 1983 och nu är det vi som arbetat längst tid på skolan. Ibland känns det som en evighet men oftast tvärtom. Tänk vad tiden har gått fort! När jag nu vid skolans 40-årsjubileum sitter och funderar på min tid som lärare är det framför allt alla elever som flimrar förbi. De har lämnat spår som alltid finns kvar.

Min svärfar sa, när han var nästan 90 år och såg tillbaka på sitt liv som folkskollärare, att det bästa han visste var när gamla elever sökte upp honom och påminde om skolåren de haft tillsammans. Jag minns att jag tyckte då att det lät lite väl nostalgiskt och drömande. Idag förstår jag honom! För en tid sedan kom en elev, som gått hos oss tidigare, upp på lärarrummet. Det händer då och

då och det är så spännande och roligt att återse dem. De berättar om hur deras musikbana fortsatt, de kommer ihåg sin tid på konservatoriet. Åren kommer tillbaka för både dem och oss och det är en alldeles speciell känsla att få dessa tillbakablickar. Man minns konserter och projekt som gjordes då, andra som gick samtidigt och ofta minns man hur stämningen var just de åren och allt som förändrats sedan dess.

Smalt utbildningsområde

Vår skola utbildar elever inom ett ganska smalt område; klassisk musik, och några inom folkmusik och dans. Det är i Sverige förhållandevis få som arbetar i den genren och vi har under dessa år utbildat många av dem. Med tiden har vi kommit att bli en del av Sveriges klassiska musikliv. Våra före detta elever finns på operan, i körer, kyrkor, orkestrar,

här i Dalarna, i Sverige, Norden och Europa.

Ta vår närmaste orkester, Dalasinfoniettan som exempel. Jag tror att nästan halva antalet musiker som jobbar där idag, startade sin yrkesutbildning hos oss. Några av dem är dessutom timlärare på vår skola och jag har blivit kollega med mina tidigare elever. Går jag på konsert någonstans i Sverige, så är det mer regel än undantag att jag träffar före detta elever som sitter och spelar. Det ger alltid lite extra glans åt konsertupplevelsen när någon som för länge sen stod och var nervös på min sånglekation kommer fram i pausen och berättar hur han eller hon lyckats förverkliga sin dröm om att leva på musiken!

Inspiration av likasinnade

Överallt dyker de upp. Vid dessa möten får man ofta höra »Tänk, tiden vid Musikkonservatoriet,

»... med tiden har vi kommit att bli en del av Sveriges klassiska musikliv

den var så fantastisk, den glömmmer jag inte!» De befann sig i en spännande, händelserik och utvecklande tid i sina liv men vår skola måste få ta åt sig lite av äran. En skola där mötet mellan lärare och elev sker på ett nära och givande sätt; det är få förunnat.

Vi har många individuella lektioner, man musicerar i små grupper; vi ser eleverna i många olika sammanhang och vi får möjlighet att bygga upp en personlig relation. Jag tror att de flesta på skolan får inspiration av att vara med likasinnade som brinner för musiken. Detta gör att när man ses senare i olika sammanhang och ute i yrkeslivet är det med glädje och en stark värme. Jag tror det är detta som för min del är främsta anledningen till att jag känner att jag har ett så betydelsefullt yrkesliv. Det är ett privilegium att få arbeta med ungdomar och musik.

Uruppförande

Särskilda minnen som dyker upp är invigningen av Kristinehallen 1985 med nyskriven musik för orkester och kör. Carin Malmlöf-Forssling hade komponerat ett vackert men svårsjunget stycke för kören. Mycket nervöst, men hela invigningskonserten blev jättebra!

Satsningen där alla på skolan framförde Purcell's opera Dido och Aeneas, med allt som det

innebär av regi, scenkläder, utantill-sjungande, smink et cetera.

Och tänk alla Luciatåg, som eleverna repeterat och arrangerat helt själva. Tidigt på morgonen, innan de ger sig ut för att lussa för olika företag, så har de stått i skolans vackra trapphall och sjungit för oss lärare. Minnen för livet!

Eller alla våra satsningar på konserter, operaföreställningar, elevaftnar där eleverna visar sin förmåga och får träna sig i att stå på scenen.

En period när jag också arbetade på Kristineskolan som musiklärare diskuterades hur man får elever att lyssna på varandra och ta hänsyn till varandra och följa en ledares instruktioner. På Musikkonservatoriet övas detta hela tiden. Hur skulle en kammarmusikgrupp, orkester eller kör fungera om inte detta fungerade?

Skola i förändring

Skolan har förändrats: Det har blivit mer administration att sköta och ny teknisk utrustning som man ska förstå sig på. Den tid då en del av musikhistorielektionerna gick åt till att få pick-upen att hamna på rätt ställe utan att hoppa, är förbi. Eleverna har andra slags kunskaper med sig från sin uppväxt. De har datavana, ny elektronik och nya influenser.

Alla kommer hit med sina egna ibland tunga »ryggsäckar«. Det är glädjande att se att vår skola många gånger hjälper de ungdomar som på sina tidigare skolor kanske ansetts lite udda med sitt brinnande intresse för klassisk musik. Här träffar de likasinnade, får ny kunskap och stimulans och ofta vänner för livet.

Nära gemenskap

Vi kan sucka över skolverkets pålagor och den byråkrati det medför, alla extra arbetsuppgifter vi fått jämfört med tidigare, en större spridning i kunskapsnivån hos eleverna, större konkurrens med nya skolor och så vidare. Trots detta lever vår skola vidare tack vare en nära gemenskap. Vi är fortfarande en liten skola som utbildar Sveriges bästa musiker i de vackra lokaler vi disponerar.

Till sist vill jag avsluta med att hylla er ungdomar och tacka för all glädje och alla fina minnen ni skänkt mig genom åren.

Fantastiska samarbetsmöjligheter

Ett behov har länge funnits av en dansarutbildning med folklig scenisk inriktning. En lämplig plats för denna var just Dalarna där folkdans- och folkmusiktraditionen redan var stor.

Och Musikkonservatoriet Falun skulle visa sig vara den självklara samarbetspartnern.

TEXT | Sirkka-Liisa Forslund, länsdanskonsulent i Dalarna

Det var verkligen en utmaning att bli dansens förespråkare i ett län som Dalarna. Ett traditionsrikt län, men samtidigt ses ett ökat intresse för konstnärlig dans genom de estetiska programmen och barndansundervisningen i flera skolor.

Inventering av vad som fanns och vad som borde finnas var bakgrunden för min planering i början av länsuppdraget som danskonsulent.

Det stod snabbt klart att de danselever som hade gått ut från gymnasieskolans estetiska program var tvungna att lämna länet för att fortsätta sin dansutbildning. Målsättningen var emellertid att få ungdomarna att utbilda sig i hemlandet samt att försöka få kompetenta människor att flytta

till länet. Den tanken var mycket passande för dansen, och jag satte igång med en undersökning hur det förhöll sig i landet i övrigt.

Storstadskoncentration

Dansarutbildningar samt pedagogutbildningar är koncentrerade till storstäderna, och det finns ett stort antal förberedande utbildningar av varierande kvalitet runt om i landet. Det fanns inte något behov av att utöka det antalet.

Undersökningen av olika dansformer var förutsättningslös i början, men det visade sig tydligt att inom folkdansen fanns det intresse för fria grupper och nya koreografier. Erfarenhet från andra dansformer är att ett mångsidigt dansande ofta ger nya impulser och är tekniskt utvecklande.

Nyskapandet ökar intresset för det traditionella som var dalande, i alla fall bland ungdomar.

Folkdansrörelsen hade problem med nyrekrytering. En del koreografer hade också efterlyst skolade dansare och sökt dessa på Danshögskolan där folkdanspedagogerna fanns. Hittills har dessa varit de mest skolade folkdansarna. Det fanns heller inte professionella dansare med mycket goda folkdanskunskaper. Det tycktes självklart att det fanns ett behov av dansarutbildning med folklig scenisk inriktning och en lämplig plats för denna var just Dalarna där folkdans- och folkmusiktraditionen redan var stor.

Att initiera en statlig utbildning i ett län är ingen lätt uppgift. I början fanns också flera möjlig-

» ... visat sig att
dansarutbildningen
håller lika hög kvalitet
som musikutbildningen
och ett stort antal
elever fortsätter
sina professionella
utbildningar

heter i form av folkhögskola eller privatskola i samarbete med studieförbund.

Det stod dock klart att Musik-konservatoriet i Falun skulle ge en fantastisk möjlighet att sam-arbeta med folkmusikerna och även andra musiker och var ett bra alternativ tack vare sitt goda rykte som en bra läroanstalt. Senare har det visat sig att dansarut-bildningen håller lika hög kvalitet som musikutbildningen, och ett stort antal elever fortsätter sina professionella utbildningar.

Väntar på ett andra läsår

Skolan lyder under Landstinget och det gav mig som länsdanskonsulent en bra möjlighet att initiera utbildningen. Efter skriftliga och muntliga diskussioner med rektorn på Musikkonservatoriet och Landstingets Kulturnämnd beslutades så småningom

att lämna en ansökan om utbildning till Skolverket,

där vi beviljades 8 elevplatser för en ettårig utbildning i försökssta-diet. Tyvärr har vi ännu inte haft en möjlighet att utöka till de för utbildningen behövliga två åren.

I början konsulterade jag flera folkdansare, även från andra län-der och ställde många frågor om professionell utbildning utan att de alltid visste varför jag frågade. Samtidigt hade jag mycket glädje av den kända folkdansaren Bengt Wittgren som har stött och blött de tekniska frågorna med mig under en lång tid samt hjälpt mig med folkdansdelen i min ansökan.

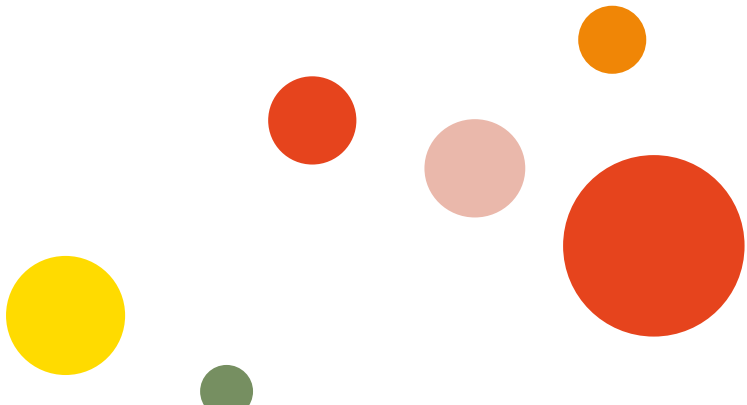
Teknikundervisningen är nog-grant planerad under lång tid, och hänsyn är tagen till folkdan-sens särart. Jag har också tagit del

av många kunniga människors åsikter och till slut bildat mig en egen uppfattning. Till min stora glädje har dansarutbildningens framgångar visat att jag hade rätt.

Kulturpolitiska diskussioner

Folkdansen har alltid intresserat mig och jag kommer med stort intresse bevaka dess utveckling. Det gläder mig också att ge folkdansarna en möjlighet att utveckla sina sceniska gärningar och hoppas att de genom ett pro-fessionellt inslag får en större del i de kulturpolitiska diskussionerna. Det är också spännande att se vad dessa nya blivande unga folk-dansare har att ge för den övriga folkdansvärlden.

Folkmusikutbildningen

10-årsjubilerar

Det började med att en polskefrälst tjej stegade in på rektors-expeditionen och förklarade sin kärlek till folkmusiken. Omedelbart började man skissa på en folkmusikutbildning inom ramen för Musikkonservatoriet Falun.

TEXT | **Ola Bäckström, utbildningsledare vid folkmusikutbildningen**

Det är nu tio år sedan den första folkmusikutbildningen på Musikkonservatoriet Falun startade år 1997. Men det hela började egentligen två år tidigare med att en polskefrälst Falutjej tyckte att hon borde kunna studera folkmusik på Musikkonservatoriet. Anna Ristner knackade på dörren till skolans rektorsexpedition och presenterade den tanken för rektor Gunnar Crantz, som skulle visa sig vara villig att pröva den. Det slutade med att Anna blev den första eleven med folkmusikfiol som huvudinstrument, dock inom ramen för den vanliga påbyggnadslinjen. Spelmannen Per Gudmundson blev hennes huvudlärare.

Men nu hade tankarna väckts på att starta en formell påbygg-

nadsutbildning i folkmusik på Musikkonservatoriet. Det här var i en tid då folkmusiken var ganska färsk inom utbildningssystemet; musikerutbildningen för folkmusiker vid musikhögskolan i Stockholm var nystartad och andra högskolor inom landet började följa efter. Det blev alltmera tydligt att det fanns ett behov av förberedande utbildningar även inom folkmusik.

Folkmusikens Hus i Rättvik

Jonas Holmén, verksam vid Folkmusikens Hus i Rättvik och med lång erfarenhet av folkmusikpedagogik, kopplades in. Han lade upp planerna för en påbyggnadsutbildning i folkmusik och två år senare startade den utbildning som finns idag. Sedan dess har

skolan haft 6 folkmusikelever varje år: fiolister, gitarr- och knäpp-instrumentalister samt sångare.

Från 2001 drivs utbildningen av Folkmusikens Hus i Rättvik på uppdrag av Musikkonservatoriet Falun. Kopplingen till Folkmusikens hus gör att linjen kombinerar Musikkonservatoriets resurser och erfarenheter med den kunskap och det kontaktnät på folkmusikområdet som Folkmusikens Hus förfogar över. Folkmusiken Hus fungerar också som ytterligare en "hemmascen" för eleverna, och dess arkiv och utställningsmaterial används i undervisningen.

Huvudlärare och gästlärare

Till utbildningen har det knutits fasta huvudlärare, men också

»... folkmusik-
utbildningen vid
Musikkonservatoriet
har under dessa tio år
etablerat sig som den
viktigaste förberedande
folkmusikutbildningen i
landet

gästlärare. Många av landets främsta folkmusikutövare som till exempel Björn Ståbi, Pers Hans Ohlson och Gunnel J. Mauritsson är återkommande gäster.

De elever som vinner inträde till högskolan möter ofta en tuff arbetsmarknad efter avslutad utbildning. Pedagogjobb finns, men vill man satsa på ett yrkesliv som musiker är det frilans som gäller. Det finns inga musikertjänster att söka för en folkmusiker.

Rivstart

En av eleverna i den första kullen folkmusiker på Musikkonservatoriet var fiolspelmanen Anders Nygårds. Han beskriver sin tid på Musikkonservatoriet som att »den gjorde vad den skulle göra; den förberedde mig för musikhögskolan. För mig blev det också en rivstart, framför allt med den teoretiska biten som jag inte sysslat så mycket med innan«.

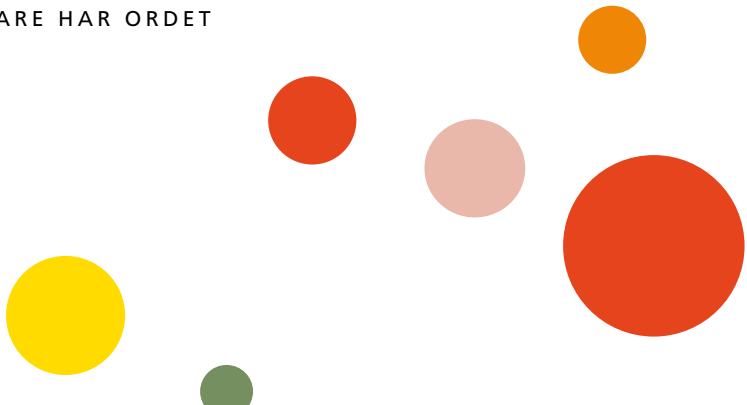
Men det gick bra för Anders.

Efter avslutade studier på musikerutbildningen vid Kungliga Musikhögskolan i Stockholm fick han in en fot i teatervärlden och har varit knuten som musiker till bland annat Västana Teater och Dalateatern. Anders har också skrivit musik till filmerna »Masjävlar« och »Nina Frisk«. Nu arbetar han som musiker bland annat med Ale Möller och Lars Winnerbäck.

Cirkeln sluts

Anders tillhör numera våra återkommande gästlärare, liksom en annan av våra första elever, sångerskan Malin Foxdal. Cirkeln sluts, och liksom Anders och Malin har etablerat sig som två av våra främsta unga folkmusiker, har folkmusikutbildningen vid Musikkonservatoriet under dessa tio år etablerat sig som den viktigaste förberedande folkmusikutbildningen i landet.

Dansarutbildningen ett pionjärarbete

Att starta en ny utbildning helt från noll är en grannlaga uppgift.

Ellinor Samuelsson antog utmaningen och idag utbildas det inom ramen för Musikkonservatoriets Dansarutbildning dansare med en egen och mera unik genre än någon annanstans i Sverige.

TEXT | **Ellinor Samuelsson, konstnärlig ledare vid Dansarutbildningen**

N

När jag engagerades vid starten år 2000 som konstnärlig ledare för Dansarutbildningen vid Musikkonservatoriet Falun, kom jag flyttandes från Stockholm och arbete som balettpedagog till Dalarna. Ansökningarna hade gett ett förvånansvärt bra resultat då vi redan från starten kunde fylla sju platser av åtta. Som jämförelse kan nämnas att när statens dansskola, nuvarande Danshögskolan, startade sin utbildning så gjorde man detta med endast två elever.

Däremot förstod jag inte riktigt vilken stor sak det var för Dalarna att satsa på en dansarutbildning. Det jag vet nu är, att man satsar på färre projekt och etableringar, men ser högt till kvaliteten. Så visst var det en utmaning för mig att skola dansare till blivande

folkdansare; något liknande hade aldrig tidigare gjorts i Sverige.

Huvudlärare

Min första uppgift blev att samla en lärarkår till utbildningen. Nyckeln i undervisningen och den som ska forma utbildningen var huvudläraren i folkdans, som också har som sin uppgift att delge den konstnärliga ledaren sin utbildningsvision samt att tillfullo se att eleverna får den kunskap de ska ha.

Som nyutexaminerad från Danshögskolans folkdanspedagogutbildning, och med en lång karriär som scenisk folkdansare, blev Magnus Samuelsson det absolut bästa valet. Magnus styrka i första hand var hans kontinuerliga arbete som yrkesdansare i

svensk folkdans, samt hans kunskap och nyfikenhet på en dansarutbildnings uppbyggnad och struktur. Han har verkligen gjort ett pionjärarbete för folkdansen eftersom det inte fanns en klar modell för tillvägagångssättet.

Fysisk kroppsskolning

Förutom folkdans studerar eleverna alla de konstnärliga dansämnen som ska ingå i en dansarutbildning, och som kan sägas fungera som en fysisk kroppsskolning för att kroppen ska kunna formas till ett fulländat verktyg. Dansare och pedagoger som själva är aktiva på arbetsmarknaden ger sedan i sina olika ämnen den skolning som behövs till eleverna.

För varje år som går blir jag allt stoltare över den dansarutbild-

»... folkdans som genre kommer att vinna mark i framtiden och våra elever har nu börjat synas i egna dansgrupper på festivaler och andra ställen

ning som idag finns på Musik-konservatoriet. Varje år utbildas åtta dansare med en egen nisch och specialisering. Tack vare lågt elevantal bidrar vi inte bara till att hålla utbildningsantalet i paritet med rådande arbetsmarknad, utan vi har också en otrolig styrka i närheten till varje enskild elev i utbildningssituationen, dess dagliga arbete och mentala status.

Unik genre

I Falun utbildas dansare med en egen och mera unik genre än på någon annan dansutbildning i Sverige. Vårt mål nu är att utveckla kunskaperna och det konstnärliga arbetet mot att få två utbildningsår istället för ett, detta i en förhoppning om att Musik-konservatoriets Dansarutbildning ska förankras till en yrkesutbildning för folkdansare.

Folkdans som genre kommer att vinna mark i framtiden och våra elever har nu börjat synas i egna dansgrupper på festivaler och i andra sammanhang. I framtiden hoppas jag att Dalarna

också är med och startar Sveriges första professionella folkdanskompani med folkdansare från Musikkonservatoriet.

Min framtidsvision är oerhört positiv. Jag vet att efterfrågan och behovet av utbildade folkdansare för scenen ständigt ökar, även om detta är en långsam process. Det finns en begynnande arbetsmarknad även i Sverige för sceniska folkdansare. Vi har ett kulturellt ansvar att bidra med goda förebilder så att vår kulturskatt lever vidare in i hela 2000-talet.

Det som toppar, breddar också!

Utmaning

I Finland har man sedan många år flera professionella folkdanskompanier med underbar repertoar och fantastiska dansare. Finnarna har på många sätt varit förebilder för oss i hur man kan arbeta med folkdans på scen och eftersom de befinner sig en bra bit före oss i

folkdansutvecklingen, har vi haft flera finska kollegor att diskutera och jämföra vår utbildning med. Jag vet också att de ser med spänning på vår skolas framtid.

Med allt detta i ryggen är jag stolt över att ha fått förmånen att vara med och forma den sceniska folkdansen och dess framtida dansare. Till vår hjälp har vi genom åren gästats av koreografer som Ivo Cramér, Mats Åkerberg och Anna Brännholm. I år arbetar våra dansare med den finska folkdanskoreografen Matti Palo-niemi från TSUUMI folkdance company. På det viset får eleverna värdefull praktik med fokus från arbetslivet med experter från genren. En fantastisk utmaning i konstnärlig och dansteknisk utveckling.

Olika förutsättningar – massor av möjligheter

Ett samtal med tre instrumentalister om skola, framtid och drömmar.
Och om det bästa de vet – musik.

TEXT & FOTO | Leif-Åke Wiklund, lärare i gitarr, kammarmusik, gehör

Det är adventstid och jag samtal-
lar med Joel Nyman 19 år (vio-
lin), Natalia Kremska 17 (piano)
och Linus Berglund, 20 (fagott).
Alla studerar de vid Musikkon-
servatoriet Falun, Natalia går sitt
första år medan grabbarna snart
har avslutat sina tre år på gym-
nasielinjen.

Vi pratar om drömmar av igår
och vad framtiden har att erbjuda.
Och självklart är jag nyfiken att få
reda på varför just dessa tre unga
människor är där de är idag.

Surrogat

Joel började spela blockflöjt redan
när han var fem. Egentligen ville
han spela fiol istället, vilket hans
äldre bror redan gjorde. Men i
Bollnäs där Joel växte upp hade
Kulturskolan beslutat att man
måste vara minst sju år innan
man får börja spela. Så det fick bli
blockflöjt. Så länge.

– Jag tror det där var ett slags

surrogat. Mamma såg väl min
besvikelse över att inte få spela
just fiol, så jag fick en blockflöjt
och ett medföljande band. Efter
en tid kunde jag hela bandet ut-
antill, berättar Joel leende.

Nu blev det fiol i alla fall då ål-
dersgränsen uppnåts, inte minst
tack vare brorsan som Joel såg
upp till. Men också det faktum
att han tidigt upptäckte glädjen
som finns i musik; att han varken
då eller idag skulle kunna tänka
sig ett liv utan musik.

Mutor

Annat var det med Linus som
hemma i Sundsvall kanske inte
hade samma drivkraft själv från
starten. Hans mamma införde
»övningsmutor« vilka bestod av
100 kronor per tionde övnings-
timme. Detta till trots övade han
inte mer än en halvtimme om
dagen på sin fagott.

– Men jag insåg ju ändå snabbt

att just en halvtimmes övning per
dag skulle ge 150 spänn i måna-
den. Det var ju massor av pengar
då, säger han och garvar.

Vann tävling

Natalia har en annan historia att
berätta. Piano började hon spela
vid sju års ålder hemma i Polen,
mamma var pianolärare, men det
var ändå en lärare utanför famil-
jen som gav Natalia lektioner.
Hon var åtta år då hon kom tvåa i
en pianotävling för ungdomar där
hon var yngsta deltagaren. Men
efter den tävlingsframgången
övade hon plötsligt avsevärt min-
dre under ett år.

– Jag gillade när folk sa att jag
var duktig. Just då trodde jag
inte att jag skulle behöva öva
mer eftersom jag redan var så
framgångsrik, berättar hon lite
generat.

Hon märkte dock snart att utan
övningsvolym förlorades snabbt

»... jag
insåg ju ändå
snabbt att en
halvtimmes
övning per
dag skulle ge
150 spänn i
månaden. Det
var ju massor av
pengar då...

kunnandet. Sedan dess har hon istället övat desto flitigare och jag anar i samtalet med de tre att här finns en kulturskillnad dem emellan.

– Skillnaden med min skola i Polen, som var en grundskola med inträdesprov och extra mycket musik för musikbegåvningar och skolan här i Falun är den, att det är så himla mycket tid över här. I Polen går alla elever i skolan från sju på morgonen till åtta på kvällen, det är ett högre tempo och alla springer i korridorerna för att hinna till allt. Jag hade fyra timmar enskild pianoundervisning i veckan med min lärare och en massa andra ämnen.

Tid för förberedelse

Grabbarna häpnar när de hör detta: fyra klocktimmar, 240 minuter enskild lektion i veckan. Detta att jämföras med 80 minuter plus gemensam lektion på Musikkonservatoriet – som ändå har en dokumenterat hög undervisningsvolym i jämförelse med andra gymnasieinjer i musik!

Men här börjar också en diskussion eleverna emellan om huruvida 240 minuter verkligen skulle vara att föredra.

– Jag behöver verkligen tiden mellan lektionerna till att förbereda mig på allt som gått igenom lektionen innan, säger Joel.

Linus är inne på samma linje. Men nyfiken tänker han ändå högt vad spännande det vore att se vad som skulle komma ut på andra sidan av en sådan undervisningsvolym och satsning.

Och kanske finns också här en annan kulturskillnad mellan de tre, eller mellan det som brukar benämnas öst och väst. När det blir hård drill, på det sätt som västs bild av öst är, förloras en del egen kreativitet då? Killarna börjar diskutera ifall det kan vara så att mer undervisningsvolym istället blir mer styrning och »peka med hela handen»? Om så, skulle den egna utvecklingen i att fatta egna beslut och analysera sin egen teknik och musikaliska uttryck hämmas?

Natalia berättar vidare:

– Det här kanske låter konstigt, men jag gillar hårda tag i undervisningen, jag peppas och övar mer om jag får massor att göra. Och om läraren är hård och skriker till mig, ifall det är uppenbart att jag slarvat och inte arbetat som jag borde, då motiverar det mig ännu mer.

Kammarmusik viktigt

När vi pratar om framtidsdrömmar så är det musikhögskolan som gäller för de tre. Men sug efter utlandsstudier och arbete är också tydligt, Linus nämner Tyskland som fagottens Mekka.

– Solofagottist i en riktigt bra orkester med solist- och kammarmusikuppdrag vid sidan om skulle inte vara fel, säger Linus och får något trånande i blicken.

– Förstafiol i Filharmonin eller Radion, säger Joel drömmande.

Natalia ser naturligtvis att hon lyckas som pianosolist, men är samtidigt medveten om en mörkande konkurrens för just pianister. Istället berättar hon varmt att kammarmusiken har en alldeles

särskild plats i hennes hjärta och säger att just kammarmusikens roll i Musikkonservatoriets upplägg tilltalar henne oerhört och att en sådan motsvarighet inte finns i Polen.

Övningsdisciplin

Men hur har då tiden vid Musikkonservatoriet Falun infriat dessa musikerdrömmar som de tre bär på? Killarna som snart avslutar sin studietid i Falun berättar:

– Jag trodde inte alls jag skulle komma in här, så tiden i Falun har varit en stor grej för mig. Jag kände direkt då jag fick beskedet

» ... man kommer snart till insikt att man inte kan ta allt på talang, utan måste öva

att jag var antagen, att jag verkligen ville satsa, säger Joel bestämt.

Både Linus och Joel var närmast chockade över att nivån bland eleverna var så hög vid de första gemensamma lektionerna och berättar att de på ett positivt sätt tog ner sig själva på jorden och verkligen började öva.

– Det tog en del tid för mig att förstå allt det där. Men man kommer snart till insikt att man inte kan ta allt på talang, utan måste öva, säger Linus allvarligt.

Joel nickar instämmande:

– Det var här jag *verkligen* började öva, och det var här musik började bli roligt. När jag en dag tänker tillbaka på tiden i Falun kommer jag att sakna familjekänslan som är lite av skolans signum. Förutom all undervisning så är skolans styrka, i och med riksintaget, att de flesta flyttar hemifrån, vilket tillför mycket. Man utvecklas som individ på ett sätt som kompletterar musiken. Detta omformas sedan till erfarenheter att ta med sig in i sitt musikaliska uttryck.

– Ju mer jag lär mig, desto roligare blir det, fyller Linus i och berättar att skolan och tiden i Falun varit mycket bättre än vad han i sina vildaste fantasier kunnat föreställa sig.

– Men i och för sig, säger Linus

självkritiskt: vad kan man begära att en sextonåring, som ju jag var då, har för erfarenheter egentligen? Jag vet bara att för mig har tiden här varit så mycket bättre än estetlinjen, utbrister han och slår ut med armarna och måttar så mycket det någonsin går.

Glädje och allvar

Att arbetsmarknaden ser dyster ut för klassiska musiker är ingen hemlighet, men är heller inget de tre tänker särskilt mycket på. Det är ändå nu de har chansen att drömma drömmen fullt ut, se efter hur långt det kan bära, så varför skulle de inte försöka.

– För mig finns inget alternativ, säger Natalia och flackar lätt med blicken och hejdar sig en aning, som för att leta efter de rätta orden:

– Jag blir bara lycklig när jag spelar. Det är det enda som betyder nåt, säger hon med eftertryck.

– Musiken är en del av mig själv, jag bara *måste* ha den med mig i vardagen, förklarar Joel.

– Det är ju bara... så jäkla roligt, säger Linus.

Men ingen av dem skrattar när de förklarar allt detta, och jag anar ett allvar bakom orden som är kompromisslöst.

Lördagen den 19 januari 2008 gick den första tävlingen i skolans historia av stapeln, där blåsare från hela Sverige mellan 15-19 år gjorde upp om segern. Nio finalister hade gallrats fram från tjugotalet insända bidrag i form av inspelningar. Segrare blev fagottisten **Linus Berglund** (bilden) från Sundsvall som med första satsen ur Carl Maria von Webers Fagottkonsert på ett övertygande sätt kammade hem segern, en check på 10.000 kronor.

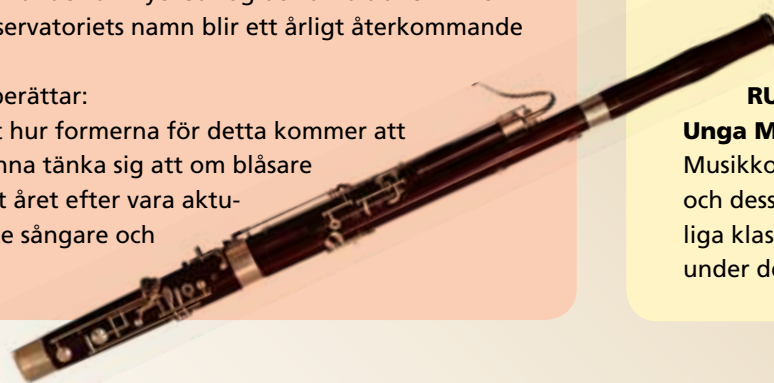

Klarinettisten **Magnus Holmänder** från Askim vann publikens pris, en iPod. Också han tävlade med musik av von Weber, dock med tredje satsen ur dennes Klarinettkonsert.

Standarden bland de tävlande var mycket hög och ambitioner finns att en tävling i Musikkonservatoriets namn blir ett årligt återkommande evenemang.

Rektor Gunnar Crantz berättar:

– Ännu vet vi inte exakt hur formerna för detta kommer att se ut. Men man skulle kunna tänka sig att om blåsare tävlar ena året, så kan det året efter vara aktuellt för stråkar. Och kanske sångare och pianister året därefter.

Elever från Musikkonservatoriet Falun har varit lyckosamma vid olika **nationella** och **internationella tävlingar**:

- ▶ Violinisten *Elna Carr* vann förstapriset i Öresundssolisten 2005 som är ett samarrangemang mellan Sverige och Danmark.
- ▶ Den unga violinisten *Tatiana Gachkova* vann Polstjärnepriset hösten 2007.
- ▶ Tenoren *Joel Annmo* kom tvåa i Gösta Winberg-tävlingen sommaren 2007.

Vad gäller de årliga tävlingarna som anordnas av

RUM (Riksförbundet

Unga Musikanter) så har Musikkonservatoriet Falun och dess elever vunnit samtliga klasser de ställt upp i under de senaste fem åren.

Seth Karlsson, välkänd musiksribent för Falu-Kuriren liksom en gång musikkonsulent för Dalarnas Bildningsförbund, var en av de personer som Svante Bohm förde diskussioner med angående grundandet av skolan då det begav sig.

Vid sin död 2003 hade Seth testamenterat hela sin privata kvarlåtenskap till Musikkonservatoriet Falun, vilket tydligt visade hur viktigt han tyckte arbetet med unga musikstuderande är.

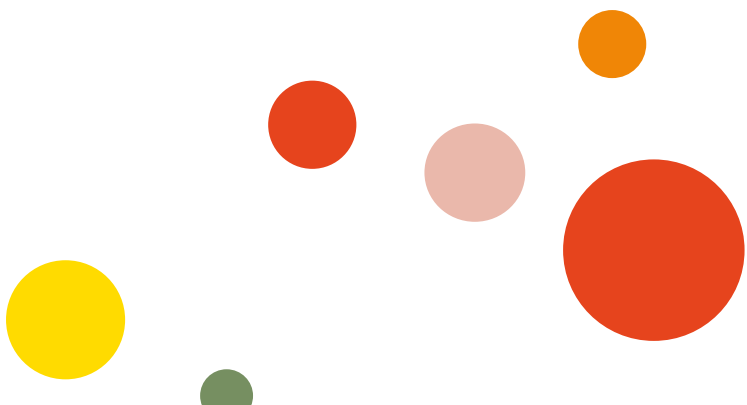
Seth Karlsson var en av dem som i alla lägen stod upp och kämpade för skolan då knapphetens vindar drog runt verksamheten.

Musikkonservatoriet Falun har sedan 1984 haft ämnet improvisation på schemat, vilket har varit ett värdefullt komplement till den klassiska musikundervisning som skolan bedriver. Men nu tas ytterligare ett steg då en **jazzlinje** startar inom ramen för gymnasiet. Och eftersom samarbete långt över genregränserna nu kan företas – på skolan finns redan såväl symfoni- och kammarorkester som folkmusik- och danslinje – så torde möjligheterna vara unika.

Lars Ekström, lärare på kontrabas och improvisation är linjeansvarig för jazzlinjen:

– Kombinationen jazz, klassiskt och folkmusik på hög nivå, under samma tak, finns mig veterligen ingenstans i Sverige, förutom vid några av landets musikhögskolor. Läger man därtill att vi har en kompositionslinje inom skolans väggar, så undrar jag om man kan skapa en mer kreativ miljö för en gymnasieelev med musik som huvudintresse.

Elitism – provokation eller rättighet?

Ibland blir Musikkonservatoriet Falun beskyllt för att vara elitistiskt.
Vi är stolta över det.

TEXT | Per Helders, lärare i violoncell, kammarmusik och matematik. PR-ansvarig.

Elitism – smaka på ordet. Är det positivt eller negativt? Den frågan skulle nog få olika svar i olika sammanhang. Vi uppfattar ordet olika om vi exempelvis pratar om en skola å ena sidan eller en nationell idrottssatsning å den andra. När vi pratar om skolan är elitism ett negativt begrepp som för tankarna till utestängande eller ojämlikhet. Med det är inte det första man tänker på när vi pratar om en idrottssatsning. Då tänker man mer i termer av framåtanda eller kvalitet. Varför? Och vad betyder det?

Idrotten värnar förebilder

Kanske är man inom idrotten eller den idrottsliga mediadebatten mer benägen att se sambandet mellan att ge resurser till de begåvade och intresserade å ena sidan, och att få långsiktiga resultat å den andra. Inom idrotten är det helt OK med förebilder som är

framgångsrika, inte bara när det gäller världsberömda idrottsmän eller idrottskvinor, utan även på klubbnivå. Detta är också något som utnyttjas för att utveckla verksamheterna; man vet att det är en sporre att en klubbkompis som är äldre har nått längre, och att detta kan ha en uppmuntran- och engagerande effekt. Man kan fråga sig varför denna effekt är ett så centralt pedagogiskt hjälpmedel inom idrotten, samtidigt som motsvarande pedagogik inom skolan närmast uppfattas som obskyr.

Denna artikel skulle kunna handla om att tydliggöra de pedagogiska vinsterna med att satsa på dem som senare kan bli förebilder. Men denna pedagogiska fråga kommer inte till sin rätt om man inte först studerar de bakomliggande faktorer, som faktiskt gör att detta överhuvudtaget behöver tydliggöras just inom skolan, men

inte inom exempelvis idrotten. Dessa bakomliggande faktorer utgör alltså också orsaken till att vi uppfattar begreppet elitism på olika sätt i olika sammanhang. Därför ska inte denna artikel handla om pedagogik, utan mera om språklig mening och konsekvenser av språklig mening.

Språkliga begrepp

Den österrikiske filosofen Ludwig Wittgenstein menade på 40-talet att de språkliga begreppens mening bottnar i hur vi använder dem, och i vilka förväntningar vi har på resultatet av att vi använder dem i olika sammanhang. Om man ser det på det viset, så kan uttryck som används eller lanseras i debatten utsättas för en glidning i fråga om deras mening.

Låt oss ta ett exempel: På 70-talet ville man reformera den svenska skolan, vilket man säkert hade god anledning till. Tidigare

»... det är en mänsklig rättighet att utvecklas utifrån sina behov, och att slippa få sin utveckling hämmad på grund av tanken att alla är likadana

hade man haft en situation där de svaga inte gavs de möjligheter de hade rätt till, och mycket arbete lades ner på att rätta till detta. En sak man gjorde var att man på högstadiet införde begreppen allmän respektive särskild kurs i vissa ämnen. Problemet var att man menade att den särskilda kursen var baskursen och den allmänna en förenklad version. Detta var inte förenligt med hur de flesta uppfattar meningen hos begreppen allmän respektive särskild, vilket ledde till att många valde fel och sedan fick komplettera för att få behörighet till vissa gymnasieutbildningar. Så småningom vände man sig dock vid detta språkbruk just när det gällde vissa ämnen på högstadiet i skolan i landet Sverige.

Felaktig slutsats

Med avsikt att hitta en terminologi som inte skulle kännas kränkande för de svaga åstadkom man alltså en förvirring följt av en meningsrelaterad glidning. Lik-

nande andra företeelser i skolan hade liknande effekter. Och en gemensam nämnare för alla dessa effekter var att de utgick från den felaktiga slutsatsen att förbättrade rättigheter för de svaga måste innebära försämrade rättigheter för de begåvade. Inte sällan har man i dessa sammanhang sett de begåvade skildras som en obskyr grupp som skor sig på de svagas bekostnad och som bör dela med sig av de tilldelade resurserna eftersom de klarar sig så bra utan hjälp i skolan.

Jämlikhet

Smaka nu på ordet jämlikhet... Alla är lika mycket värda. Samtidigt är alla olika. Alla vill olika saker. Man måste därför i begreppet jämlikhet lägga in att alla ska ha lika rätt att göra det de vill. Gör man det så följer att ett jämlikt samhälle är ett samhälle där alla har lika rätt att utvecklas utifrån sina egna förutsättningar. Det måste vara den enskilda individen som sätter ribban för sin egen

utveckling; inte en skola eller en samhällelig norm. Med andra ord: Det ligger i skolans uppdrag att tillgodose alla individers behov. Den ovan skildrade vanföreställningen om jämlikhet utgick inte från att alla har lika rätt att tillgodose sina individuella behov, utan från att alla är lika. Men vem anser att alla är lika? Ingen.

Sammanfattningsvis när det gäller jämlikhet: Det är en mänsklig rättighet att utvecklas utifrån sina behov, och att slippa få sin utveckling hämmad på grund av tanken att alla är likadana.

Lika rättighet att utvecklas?

Inom musikutbildningsväsendet i Sverige ser vi att tanken att alla har lika rättighet att utvecklas utifrån sina behov är åsidosatt inom den kommunala musikskolan. Om man ställer frågan huruvida det ingår i den kommunala musikskolans uppdrag att möta de begåvades behov får man i många, kanske de flesta fall svaret: Nej. Detta innebär att institutionerna

»... en institution
som alltid verkat för
individens möjligheter,
ända sedan Svante Bohm
år 1967 initierade och
drev igenom sin idé, är
Musikkonservatoriet Falun

»... behövs för
utbildningsväsendet
på samma sätt som
tyngdkraften behövs
för pendeln

i fråga ansluter sig till det synsätt som vi här vill ifrågasätta.

När det gäller högskoleutbildning inom musik kunde man hoppas att situationen vore annorlunda. Men vi ser tyvärr att ledande musikhögskolor i Europa tar avstånd från de mindre ledande. ERASMUS-samarbetet inom musik hotas av att vissa länder skurit ner så mycket på sina musikerutbildningar att andra länder (som inte skurit ner

på samma sätt) vill avbryta utbytesverksamheten, eftersom man anser att man blir utnyttjad av de högskolor/länder som inte vill tillskriva sina utbildningar lika stort behov av kvalitativ individuell undervisning som man själv vill. Tyvärr hör Sverige till den senare kategorin. Detta må bero på andra saker än jämlikhetsfrågan, men det är inte desto mindre relevant när vi studerar frågan om individens rättmätiga möjligheter till utveckling.

Kvalitet har alltid lönat sig

Denna utveckling kan förvisso verka dyster. Och det är den. Men låt oss ändå se det positiva; liknande utvecklingar har setts tidigare. Pendeln har även tidigare svängt än hit, än dit. Till slut har

kvalitet alltid lönat sig, såväl för samhälle som för individ.

En institution som alltid verkat för individens möjligheter, ända sedan Svante Bohm år 1967 initierade och drev igenom sin idé, är Musikkonservatoriet Falun. Denna institution är unik inom utbildning i allmänhet och musikutbildning i synnerhet, eftersom man alltid följt en och samma kvalitativa linje. Detta i 40 år, vilket vi nu firar.

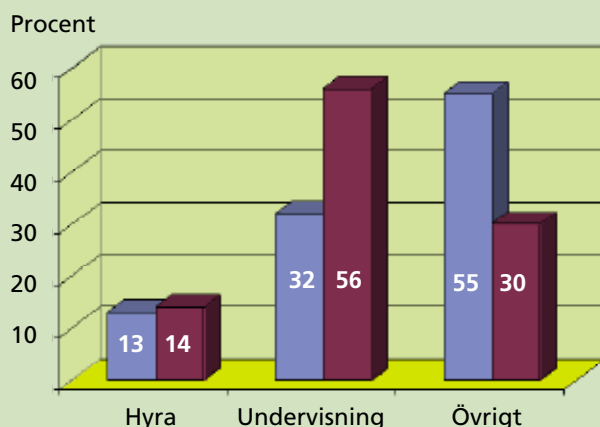
Men Musikkonservatoriet Falun är också en unik institution i egenskap av den referenspunkt och det exempel som alltid behövs. En institution som behövs för utbildningsväsendet på samma sätt som tyngdkraften behövs för pendeln.

Kostnadseffektivitet genererar kvalitet. En stor andel av Musik-konservatoriets resurser går direkt till undervisningen.

Andelen procent av budgeten som går till hyra, undervisning och övrigt. (Källa: Kungliga Musikhögskolan och Musikkonservatoriet Falun.)

■ Kungliga Musikhögskolan ■ Musikkonservatoriet Falun

Under åren har flera samarbeten mellan Musikkonservatoriet Falun och andra europeiska skolor genomförts.

Genom Nordiska Rådets »Nordplus« företogs ett utbyte med Århus Konservatorium och med medel från EU har utbyten skett med Åbo Konservatorium, »Escola Luthier d'Arts Musicals« i Barcelona, »Tartu Music School« i Estland och »Musikgymnasium Schloss Belvedere« i Weimar.

Under läsåret 2007/2008 drar en ny inriktning igång vid Musikkonservatoriet Falun. Som ett av ett fåtal gymnasier kommer man att ha en särskild inriktning på **komposition**. Konceptet blir exklusivt också för att skolan bedriver undervisning i samtliga orkesterinstrument, varför en kompositionsutbildning ger utomordentligt bra förutsättningar för studenterna.

Initiativtagare är den världsberömda svenske tonsättaren **Sven-David Sandström**, som också är professor i komposition i Bloomington, University of Indiana i USA. Utbildningen är tänkt att ha bara ett fåtal elevplatser. Målet blir att förbereda elever för att söka till Musikhögskolornas kompositionslinjer efter genomgången gymnasium. En särskild kursplan inrättas, där fokus läggs på en stark teoretisk grund, men samtidigt ren instrumentalundervisning, instrumentkännedom och musikdatakunskap i olika former.

Undervisningen kommer i hög grad att integreras med den intensiva instrumentala verksamheten vid Musikkonservatoriet Falun. Elever på kompositionsutbildningen kommer att arbeta nära den instrumentala verksamheten och på så sätt bygga upp en gedigen kunskap om de förutsättningar som gäller vid komponerandet.

För sjunde året i rad genomför Musikkonservatoriet Falun ett samarbete med **Gotlands Tonsättarskola**. Under festivalen »Ljudvågor« i Visby i maj 2008 uruppför falueleverna nyskrivna verk av tonsättareleverna.

Detta unika samarbete har uppmärksammats nationellt av bland annat **Kungliga Musikakademien** och **Musikradions P2** har direktsänt konserterna vid flera tillfällen.

Inavel 2. Under jubileumsåret är det åtta lärare ur kollegiet som tidigare varit elever vid skolan.

Fyra av dessa är, överst fr.v: **Mattias Lysell** (satslära & komposition), **Christer Malmgren** (musikdata), **Inge Hällkvist** (violin), **Leif-Åke Wiklund** (gitarr).

Sparbanksstiftelsen Dalarna har under drygt 20 års tid utdelat stipendier till förtjänta elever vid Musikkonservatoriet Falun. Också **Alfvénstiftelsen** premierade elever under en tioårsperiod.

Skolan vill uttrycka stor tacksamhet för dessa medel som kommit våra begåvade elever till del.

Ständig motvind, trots goda resultat från start

Per-Olof Hedlund är den ende läraren, förutom rektor Bohm, som sedan starten 1967 finns bland oss idag.

Hemma i villan i Hosjö strax utanför Falun bläddrar han i minnenas arkiv och tecknar bilden av en skola i ständig politisk motgång – trots finfina resultat och enorm uppskattning från musikhögskolehåll.

TEXT & FOTO | Leif-Åke Wiklund, lärare i gitarr, kammarmusik, gehör

Efter 31 år gick Per-Olof Hedlund 1998 i pension. Då hade han arbetat vid det som från början hette Kopparbergs Läns Landstings Högre Musikskola (LHM) sedan starten 1967. Nu sitter jag i köket hemma hos Pelle, som han alltid kallats av elever och vänner, och får höra hur allt en gång började.

Strax före midsommar 1967 genomfördes det första inträdesprovet till LHM. Skolans rektor, Svante Bohm, hade under vårterminen besökt Dalarnas kommunala musikskolor och dess ledare, och undersökt behovet av en utbildning mellan kommunal musikskola och musikhögskola. Redan första året kom 17 sökande till de 16 platser som planerats.

En egen skolstyrelse inom

landstinget hade förutom LHM också Centrala Verkstadsskolan att administrera. I samband med skolans årliga antagningsprov i form av provspelningar var lärarkollegiets antagningsbeslut över vilka elever som skulle få börja året efter tvunget att godkännas av denna skolstyrelse. Emellertid opponerade sig aldrig denna emot lärarkollegiets uttagna kandidater, men under skolans första år förde ändå styrelsen fram en del kritik mot att för få elever från Dalarna antogs.

Spartanska förhållanden

N-huset vid Haraldsboskolan blev kombinerad skol- och förläggingsbyggnad. Ett större rum i källaren blev klassrum med stolar och bord, kateder, krittavlor

med svamp och ett piano. Inför starten hade också en flygel och fyra pianon inköpts – vilket var skolans hela materiel!

Tillgång till noter för utlåning fanns inte alls utan lärarna lånade ut av sina privata exemplar och eleverna köpte noter själva när ekonomin tillät detta. Kopieringsmöjligheter existerade överhuvudtaget inte, men ett notbibliotek började dock byggas upp, något som dessvärre ödelades vid den stora branden 1971.

– Skolan var då sedan en termin inhyst i Hälsinggårdens herrgård, ett för skolans behov fullkomligt odugligt hus. Tre dagar efter branden kunde man flytta in i det gamla biblioteket i Falun och börja om nästan från början. Något bättre än tidigare blev det,

» ... när sökande till högskolorna avreste från centralstationen i Falun, var skolans alla elever vid tåget och vinkade av

men denna »nödlösning« varade ändå i hela elva år, säger Pelle och ler snett.

Skolan vann snabbt gott rykte och antalet sökande steg till runt hundra per år.

– Många kommuner och lands-
ting kontaktade också Svante och
ville veta hur han burit sig åt; i
princip alla som kom in vid LHM
gick ju vidare till Sveriges, Norges
och Danmarks musikhögskolor.
Allmänt häpnade man när Svante
berättade om de spartanska för-
hållanden skolan verkade under.

Nedlägningshot

Från början fanns ett beslut på att
endast 16 elever per årskurs fick
antas. Men många elever sökte
till högskolan redan efter ett år,
vilket fick till följd att skolan som
var tvåårig oftast hade 25 istället
för 32 elever. Detta hade sin för-
klaring bland annat i att samtliga
elever förbereddes för att kunna
göra inträdesproven till högsko-
lan redan efter ett år – ifall skolan
inte skulle få vara kvar.

För trots enastående resultat,
som uppmärksammades av
Sveriges musikhögskolor, rön-
te rektor Bohm föga uppskattning
för skolan som, från det att den
startade, var ifrågasatt av politiker
och makthavare.

– Det var en ständig känsla av
otrygghet bland oss lärare efter-
som det alltid fanns en känsla av
att skolan när som helst kunde
läggas ned. Detta präglade de
första tio åren och inte sällan var

Svante rent gråtfärdig
då han kom från möte-
na med skolans styrelse,
vilken han aldrig kände
något som helst stöd
från, berättar Pelle inte
utan en viss bitterhet i
rösten.

– Röster inom lands-
tinget deklarerade också
öppet att skolan skulle
bort. Det sades till och
med att Svante »var
olämplig att ha hand om ung-
domar«, ett uttalande fullkomligt
taget ur luften, markerar Pelle
bestämt.

Istället fanns krafter som ville
göra om skolan till musikgymna-
sium, vilket på den tiden klingade
mycket finare än musikskola. Hur
man då skulle lösa detta med
riksintaget kunde dock ingen av
dess förespråkare förklara.

Du-reform

När jag sitter ned och pratar med
Pelle en decembereftermiddag
40 år efter skolans start, inser
jag att en hel del vatten runnit
under broarna sedan skolstarten,
för Pelle berättar vidare om en
du-reform som genomfördes i
samband med att verksamheten
började. Alla elever förväntades
tilltala läraren med »magistern«,
vilket var brukligt i såväl grund-
skolan som på kommunala mu-
sikskolan i slutet av 60-talet.

Vissa lärare var inte odelat posi-
tiva till detta att eleverna plötsligt
skulle börja dua:

– »Man får väl vänja sig« var
det många som muttrade. Men
jag sa till Svante att nu har vi
möjligheten att redan från början
modernisera såväl språkbruket
som kontakten mellan lärare och
elev. Så på uppropet förklarades
helt framt att här i skolan säger
vi du till varandra. Och så förblev
det, förklarar Pelle.

Exceptionell sammanhållning

Men det som gör starkast intryck,
som visar vad skolan betydde för
de elever som fick möjligheten att
gå där, är när samtalet glider in på
sammanhållningen, en samman-
hållning som var exceptionell:

– När sökande till högskolorna
avreste från centralstationen i Fa-
lun var så gott som samtliga sko-
lans elever vid tåget och vinkade
av. Ofta sjöng man spontant i kör
för att »peppa upp« kamraterna.
Jag minns också att jag själv som
lärare vid något tillfälle var där.
Det var en mycket speciell känsla
av samhörighet.

»Är jag bra nog att vara här?«

Maria Keohane är idag en av de klarast lysande sopranerna ur den nya generation svenska sångare som börjar synas runt om i världens musikmetropoler.

Men trots alla framgångar är det ödmjukhet som präglar hennes jordnära personlighet. Och det var på Musikkonservatoriet Falun som allt tog fart för snart femton år sedan.

TEXT | Leif-Åke Wiklund, lärare i gitarr, kammarmusik, gehör

Var det en slump som fick Maria Keohane att satsa på sångarkarriären, eller valde sångarkarriären henne? Än idag, trots alla framgångar, kan hon tänka att det finns så många andra saker i livet hon skulle kunna ägna sig åt.

Veterinäryrket till exempel, drömmar hon var på god väg att realisera efter gymnasiets naturvetenskapliga linje, då hon en tid arbetade som djursjukvårdare på Djursjukhuset i Falun, tränade och ägde travhästar och hade egna får. Men något i livets själva grundton var ostämt, hon kan inte riktigt förklara vad. Så när kantorn hemma i Smedjebacken rådde henne att åka till Falun och ta sina första sånglektioner vid 22 års ålder, något hon i förstone var skeptisk till, ja då ändrades allt.

Så här i efterhand tycker hon åren 1993-96 i Falun var fantastiska. Hon nämner gärna lärarna och betonar hur proffsigt skolans hela upplägg var; betydelsen av Kristinehallens elevaftnar, kören, undervisningsvolymen et cetera. En rad spännande projekt genomfördes och mycket kändes »som på riktigt« då Pergolesis »La serva padrona« sattes upp, liksom Puccinis »Syster Angelica«.

Liten skillnad

Överhuvudtaget var skillnaden liten i upplägget mellan Musikkonservatoriet och det hon senare mötte vid Musikhögskolan i Göteborg. Som ny elev kände hon sig bra rustad eftersom tiden i Falun i mångt och mycket liknade situationen på högskolan med

drama, röstvård och deklamation, textanalys, italienska och mycket annat.

Men hon nämner också vilsenheten första året på Musikkonservatoriet.

– Jag hade sedan sjuårsåldern spelat fiol, mestadels låtar. Men alltid på gehör, det gick så mycket snabbare så. Noter kändes så litet, och på något sätt förminskade noterna den musik jag så starkt upplevde via öronen.

Och känslan hon hade av att »inte kunna någonting alls« var hämmande.

– Min musikteori var lika med noll och piano hade jag inte alls spelat. När vi hade ensemblesång var jag verkligen inte den som snabbast lärde mig mina grejer. Senare har jag givetvis arbetat

» ... fanns också en rädsla för att fullt ut ge mig hän och satsa på något som inte från början hade varit självklart

med notläsningen, som självklart blivit mycket bättre.

Under samtalet glider vi in på det utanförskap man lätt kan känna om man från början inte är lika fokuserad som många andra, om man som Maria inte alls varit övertygad om att endast en väg finns att gå.

– För mig fanns också en rädsla för att fullt ut ge mig hän och satsa på något som inte från början hade varit helt självklart, en ångslan över att ta mig vidare till nästa division eller utvecklingssteg.

Full satsning

Hon minns att hon en dag stordrade in till sin sångpedagog Birgitta Sundqvist och utbrast att hon sålt fären: nu var det full satsning som gällde! Och denna satsning tog henne inte bara till Musikhögskolan i Göteborg, där hon senare kom in på diplomlinjen, utan också vidare till Köpenhamn och »Det Kongelige Operaakademiet«.

I takt med att tiden gick och framgångar kom, ökade också självförtroendet, som från början hemma i Smedjebacken alltid varit gott men ändå blev en smula sargat då studierna vid Musikkonservatoriet påbörjades. Det kostar på att starta i underläge vad gäller teori och notläsning. Men också det faktum att som Maria så pass sent börja med sånglektioner och på allvar arbeta kritiskt med sin röst var något nytt.

Och det märks under samtalets

gång att detta med självförtroende är en ständigt pågående process för en proffsmusiker; det handlar om att leverera, att ständigt leva upp till allt högre ställda förväntningar – från sig själv liksom från andra. Och Maria kom till en brytpunkt för runt två år sedan då hon ytterligare bröt sig loss från hur hon av andra förväntades låta och på så sätt fann ett uttryck närmare sig själv och sin egen röst.

Alltjämt sökande

Nu närmast väntar engagemang i Holland, Japan och Italien. Maria finns med i Naxos cd-katalog och ytterligare inspelningar är planerade med bland annat Kraus kantater, Haydn och Boccherini. I Skottland hösten 2008 ska hon uruppföra ett verk för två sopraner, kör och orkester av Karin Rehnqvist och närmast kommer en skiva ut med Junekvintetten »Folkmusik i frack« där hon medverkar i svensk som irländsk folkmusik samt sånger av John Dowland.

Men trots alla framgångar så är det en ödmjuk, jordnära och alltjämt sökande Maria Keohane jag möter hemma i hennes hus i Smedjebacken. Och också tvivlande: »Är jag bra nog att vara här?« är en fråga hon alltsedan tiden i Falun i olika skeden i livet ställt sig, och något hon flera

gångar under samtalets gång återkommer till.

Svaret på hennes fråga är självklart ett rungande ja, det vet de som mött henne i det rasande kraftfält som uppstår i hennes direktkontakt med publiken!

Men frågan grundar sig i att hon inte tagit något för givet i livet. Och hon minns åter tiden i Falun, hur hon fascinerades över den lyx det innebar att i olika ämnen, i ett rum träffa endast en person vilken uteslutande var där för att utveckla henne.

– Det där är nog något som många kommer på först några år senare, när de lämnat Falun. Och många är gångerna jag som solist med någon orkester i Sverige har knutit nya vänskapsband med folk i orkestern då det visat sig att också de personerna har en bakgrund vid Musikkonservatoriet.

Som om det fanns en kvalitetsstämpel; att man »känner varandra« utan att på riktigt känna varandra? undrar jag.

– Som ett osynligt band mellan dem som studerat där, säger hon leende och lägger målände långfingret över pekfingret.

Under årens lopp har Musikkonservatoriet Falun haft ett flertal duster med Skolverket och Utbildningsdepartementet: Riksstämman har ifrågasatts, kommunaliseringen med dess skolpeng var ett problem, påbyggnadslinjen har kapats med först en termin och sedan ytterligare en och är numera ettårig.

Vi vill här tacka några av de institutioner som i sina skrivelser under årens lopp gett oss ovärderligt stöd i olika frågor: **Kungliga Musikaliska Akademien; Sveriges professionella symfoniorkestrar; Svensk Scenkonst; Rikskonserter; Kungliga Musikhögskolan i Stockholm; Riksföreningen för Folkmusik och Dans; Malmö Musikhögskola; Sveriges Yrkesmusikerförbund (SYMF); SYMF:s fackklubbar; Länsstyrelsen Dalarna; Riksdagsledamöterna för Dalarna den s.k. »Dalabänken«; Sveriges Spelmäns Riksförbund.**

En av vår tids främsta unga kammarmusikensembler, **Kungsbacka Pianotrio**, är sedan några år återkommande gästlärare hos Musikkonservatoriet Falun. Dels under terminerna, då deras ofta flera dagar långa besök är fyllda av undervisning, såväl individuell som i ensemble

och ergonomi. Men också i form av **Falu Sommarakademi**, en kammarmusikkurs som invigdes sommaren 2007, och som återkommer i sommar.

Ingen kan låta bli att glädjas åt att en kammarmusikgrupp på absolut högsta internationella nivå har en sådan enastående kapacitet och vilja även på det pedagogiska planet, något som är ovärderligt för blivande proffsmusiker i Sverige.

Vid ett flertal tillfällen har Musikkonservatoriet Falun haft förmånen att motta medel till främjande för omfattande instrumentköp.

Skolan vill uttrycka sitt varmaste tack till **Sparbanksstiftelsen Dalarna, Stiftelsen Marcus och Amalia Wallenbergs Minnesfond, Erik Johan Ljungbergs Utbildningsfond och Stiftelsen Sigurd och Elsa Goljes Minne.**

Musikkonservatoriets främsta uppgift är att förbereda eleverna inför de tuffa provspelningarna till musikhögskolan.

På högskoleverkets lista över skolor med högst andel elever som går vidare till högre studier hamnar **Musikkonservatoriets gymnasieprogram** på **tredje plats**. Där börjar **92 procent** av eleverna studera på högskolenivå inom tre år efter avslutade gymnasiestudier.

Detta att jämföra med att 45 procent av svenska elever går vidare till högskolestudier innan de fyllt 25 år.

Högskoleverkets statistik gäller de elever som går ut gymnasiet med godkända betyg från samtliga gymnasieskolor med fler än tio elever.

På hemsidan finns mycket att läsa, inte minst alla de utlåtanden som gästlärare yttrat om skolan. Här är några:

»...there is no doubt in my mind that the violin program is taught at the highest professional level, and in my opinion, ranks with the top violin programs in Scandinavia.«

Prof. Henryk Kowalski, violin

»Musikkonservatoriet Falun är utan tvekan en av Sveriges bästa förberedande utbildningar, om inte den främsta.«

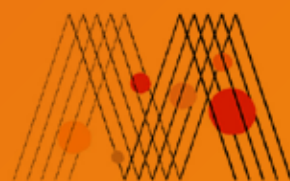
Francisca Skoogh, konsertpianist

»Ni gör en ovärderlig insats för svenskt musikliv.«

Prof. Göran Söllscher, gitarr

Att som ung musikstuderande ta sig in på högskolan är en sak. Att ta sig ut och sedan kunna verka inom musikeryrket är en annan. Efter att ha gjort en inventering bland de svenska **professionella** orkestrarna, kan det konstateras att i dagsläget finns närmare **80 musiker** med Musikkonservatoriet Falun som bakgrund. Nästan en fullstor symfonisk orkester!

Musikkonservatoriet Falun

